

ÖZ YETERLİLİK VE KONTROL ODAĞININ BİREYLERİN GİRİŞİMCİLİK NİYETİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİ BELİRLEMEYE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Yrd. Doç. Dr. Nezire Derya ERGUN ÖZLER
Dumlupınar Üniversitesi, (derya.eozler@dpu.edu.tr)

Doç. Dr. Ceren GİDERLER
Dumlupınar Üniversitesi, (ceren.giderler@dpu.edu.tr)

Arş. Grv. Hilal BARAN¹
Dumlupınar Üniversitesi, (hilal.durmus@dpu.edu.tr)

ÖZET

Araştırmanın temel amacı, öz yeterlilik ve kontrol odağının bireylerin girişimcilik niyeti üzerindeki etkisini tespit etmektir. Bu doğrultuda, ülke ekonomileri için büyük öneme sahip olan girişimcilik faaliyetlerine yönlendirilmesi gereken, potansiyel girişimci adayları olan işletme bölümü öğrencileri örneklem olarak tercih edilmiştir. Araştırma kapsamında 3. ve 4. sınıf öğrencilerinden anket yöntemi ile elde edilen 282 veri SPSS 18 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda öz yeterlilik ve iç kontrol odağının girişimcilik niyeti üzerinde pozitif etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Farklı demografik değişkenlerin girişimcilik niyeti üzerindeki etkisine bakıldığında ise sadece cinsiyet açısından girişimcilik niyetinin farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öz Yeterlilik, Kontrol Odağı, Girişimcilik Niyeti.

A RESEARCH TO DETERMINE THE IMPACT OF SELF-EFFICACY AND LOCUS OF CONTROL ON INDIVIDUALS' ENTREPRENEURIAL INTENTION

ABSTRACT

The main purpose of the research is to determine the influence of self-efficacy and locos of control on individuals' entrepreneurial intention. In this direction, it was chosen as a sample students of business management department who are potential entrepreneur candidates should be directed to entrepreneurial activities which have a big pre-requisite for the country's economies. Within the scope of the research, 282 data obtained from the 3rd and 4th class students were analyzed by using the SPSS 18 program. As a result of the research, self-efficacy and internal control focus have positive influence on entrepreneurship intention. When looking at the effect of different demographic variables on entrepreneurial intention, it was concluded that entrepreneurial intention differs in terms of gender.

Keywords: Self-Efficacy, Locus of Control, Entrepreneurial Intention.

¹ Sorumlu Yazar

1.Giriş

Girişimcilik, farklılaşarak bütünleşen dünyada, ülkelerin ekonomilerini büyütme ve geliştirme üzerinde itici bir güçtür. Dünya ekonomisinde önemli bir yere sahip olan girişimcilik faaliyetleri ülkemiz için de büyük bir önem taşımaktadır. Bu durum girişimcilik ile ilgili konular üzerinde durulmasını ve bilimsel olarak araştırılmasını adeta zorunlu hale getirmiştir. İş yaşamının potansiyel adayları olan üniversite öğrencileri ise girişimcilik araştırmalarının temelinde yer almaktadır. Çünkü mezun öğrencilerin aldıkları eğitim sayesinde, değişen şartlara uyum sağlayabilen, başkalarına istihdam olanakları sunan ve ekonomik büyümeye destek olan katma değeri yüksek işletmeler kurabilecekleri düşünülmektedir.

Girişimcilik faaliyetlerinden söz edilebilmesi için, bireylerin girişimci olma niyetinde olması gerekmektedir. Girişimcilik niyeti yanında bazı başarıma güdüsü, değerler, risk alma eğilimi, belirsizliğe karşı tolerans, eğitim, ilişki ağları vb. kişisel unsurların da bulunması gerekmektedir. Bu araştırma kapsamında da girişimcilik niyetini güdüleyen iki önemli kişisel unsur olan öz yeterlilik ve kontrol odağı incelenmeye çalışılmıştır. Öz yeterlilik, bireyin amaçlarına ulaşma konusunda sahip olduğu yeteneklere olan inancını ifade ederken, kontrol odağı ise bireyin yaşadığı olayların nedenlerini neye ve kime atfettiğini ifade etmektedir.

Bu çerçevede kendisini ve çevreyi değiştirebilecek güce ve kapasiteye sahip olduğunu düşünen öz yeterliliği yüksek bireylerin risk almaktan korkmayarak girişimcilik niyeti içinde olacağı söylenebilmektedir. Çünkü öz yeterliliği yüksek bireyler başarıma ihtiyaçlarını giderecek cesaret ve motivasyona sahiptirler. Kontrol odağı ise girişimcilik niyetinin oluşmasında öncül olan diğer unsurdur. Ancak iki zıt boyutu içeren bu kavramın sadece iç kontrol odağı boyutu girişimcilik niyetini etkilemektedir. Çünkü yaşananların sebebi olarak şans, kader ve çevre gibi faktörleri gören dış kontrol odağına sahip bireyler girişimcilik faaliyetleri ile uğraşmayacaktır. Ancak, kontrolün kendi elinde olduğunu bilen iç kontrol odağına sahip bireylerin ise daha güçlü, yaşadıklarının sorumluluklarını üstlenen, kendine güvenen ve risk almaktan korkmayan bireyler olduğu söylenebilmektedir. Bu özelliklere sahip, iç kontrol odağı inancı yüksek bireylerin girişimcilik niyetinde olması beklenmektedir.

Bu çalışmada öncelikle kavramsal olarak öz yeterlilik, kontrol odağı ve girişimcilik niyeti üzerinde durulmuş daha sonrada potansiyel girişimci adayı olan işletme 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin girişimcilik niyetini etkileyen faktörler ve bu faktörler arasındaki ilişkilerin belirlenmesi için nicel bir araştırma yapılmıştır.

2.Kavramsal Çerçeve

Bu başlık altında araştırma değişkenleri olan öz yeterlilik, kontrol odağı girişimcilik niyeti kavramaları hakkında bilgi verilmektedir. Daha sonra araştırma değişkenleri arasındaki ilişki açıklanarak, bu bilgiler doğrultusunda oluşturulan araştırma modeli ve hipotezlerine yer verilmiştir.

2.1.Özyeterlilik

Birçok teorik ve ampirik araştırma ile incelenen, literatürde ilk olarak Bandura (1995) tarafından tanımlanan öz yeterlilik kavramı, Sosyal Öğrenme Kuramına dayanmaktadır. Bandura (1997) öz yeterlilik kavramını; “bireylerin amaçlara ulaşmak için gerekli olan eylemleri organize etme ve gerçekleştirme konusundaki yeteneklerine olan inançları” olarak ifade etmiştir (Bandura, 1997: 3). Luszczynska ve arkadaşları (2005) ise öz yeterliliği “bireylerin talep edilen zor görevleri yerine getirebilme ve yaşanan zorlukların üstesinden gelebilme konusunda kapasitelerine olan inançları” şeklinde tanımlamışlardır (Luszczynska vd., 2005: 439) . Bu doğrultuda, öz yeterliliğin bireye sağlayacağı fayda ya da sahip olduğu yeteneklerin çeşitliliğinden ziyade bu yetenekler ile neler başarabileceğine ilişkin inancının ne olduğu önemlidir. Bandura (1997) bireylerin yaşadıkları deneyimlerden edindikleri bilgilere dayanarak yeteneklerine dair inançlar geliştirdikleri ve bu inanç arttıkça bireylerin davranışlarının da değiştiğini ifade etmektedir (Bandura, 1997: 37).

Öz yeterlilik temelde bireyin yetenekli olması değil, bireyin sahip olduğu yetkinliklere güvenmesi anlamına gelmektedir. Üstesinden gelmesi gereken zor bir durum ile karşılaşıldığında, birçok yeteneğe sahip ancak öz yeterliliği düşük olan birey yeteneklerini harekete geçiremeyecektir (Yıldırım ve İlhan, 2010: 302). Öz yeterliliği yüksek olan bireyler ise zorluklar ile mücadele edecek ve verilen görevleri yerine getirebilecek güce sahip olduklarına inandıkları için başarılı olabileceklerdir. Bandura (2002) öz yeterliliği yüksek olan bireylerin, eylemleri sonucunda başarılı olmayı beklediklerini; düşük öz yeterliliğe sahip olan bireylerin ise başarısızlık beklentisi içinde olduklarını ifade etmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda öz yeterliliği yüksek bireylerin mücadelecilik bir ruha sahip olduğunu ve vazgeçmeden çalışmaya devam edeceği söylenirken diğer taraftan öz yeterliliği düşük bireylerin ise mücadele gücünün zayıf olduğu ve zorluklar karşısında pes ettiği söylenebilmektedir. Luthans ve arkadaşları (2006), öz yeterliliğe sahip bireylerin aşağıda sıralanan ayırt edici beş özelliğinin olduğunu belirtmişlerdir (Luthans vd., 2006: 28):

- Kendileri için yüksek hedefler koyar ve zor görevleri tercih ederler.
- Zorluklara karşı gönüllü olarak mücadele ederler.
- Yüksek derecede kendi kendilerini motive ederler.

- Amaçlarına ulaşmak için gerekli çabayı sarf ederler.
- Zorluklarla karşılaştıklarında direnirler.

2.2.Kontrol Odağı

İlk olarak 1950’li yıllarda ortaya atılan kontrol odağı kavramı, Julian B. Rotter (1966) tarafından literatüre kazandırılmıştır. Sosyal Öğrenme Kuramına dayanan kontrol odağı, bireyin yaşamı boyunca elde ettiği ödüllerin ve maruz kaldığı cezaların nedenlerine ilişkin beklentisini ifade etmektedir (Buergin, 1998: 25). Bireyler yaşadıkları iyi veya kötü olayların nedenlerini algılama biçimleri açısından farklılık göstermektedir. Bu farklılaşma ölçülerek bireyin kontrol odağı inancını oluşturan pekiştirmenin yani elde ettiği iyi ya da kötü sonuçların (başarı ve başarısızlık durumlarının) kaynağı ortaya çıkarılabilmektedir (Rotter, 1966; 1982). Birey yaşadığı pekiştirmelerin kaynağını şans, kader, güçlü insanlar ve çevre gibi dış faktörler olarak atfedebilir ya da kişisel özellikleri veya davranışlarının bir sonucu olduğuna inanabilir (Solmuş, 2004: 196). Kısaca ifade edecek olursak kontrol odağı, bireyin başına gelen olayları nelerin kontrol ettiğine dair inancıdır (Strauser vd., 2002).

Kontrol odağı kavramı iç ve dış kontrol odağı olmak üzere birbirine zıt iki boyuttan oluşmaktadır. Yaşadığı olayların sonuçlarının belirleyicisi olarak şans, kader, kısmet ve çevre gibi dış faktörleri düşünen birey inancının derecesine göre dış kontrol odaklı olarak tanımlanmaktadır (Rotter, 1966). Yaşadığı olayların sonuçlarının belirleyicisinin kendi davranışları veya kişisel özellikleri (zeka, yetenek, çaba, sağduyu) gibi iç faktörler olduğunu düşünen birey ise inancının derecesine göre iç kontrol odaklı olarak tanımlanmaktadır (Solmuş, 2004: 196).

İç kontrol odağına sahip bireyler çevresinde meydana gelen olayları kendi davranışlarıyla değiştirebileceğine inanmaktadırlar. Bu bireyler için başarılı veya başarısız olmak, çevre şartlarını değiştirmek için çabalamak önem verdikleri konular arasında yer almaktadır (Küçükkaragöz, 1998: 42). Dış kontrol odağına sahip bireyler ise tam aksine elde ettikleri ödülleri sahip oldukları beceri, özellik ve davranışların bir sonucu olarak görmemekte, tamamen şansa ve çevrenin gücüne bağlı olduğuna inanmaktadırlar. Olayların sonuçlarını şans, kader gibi dış güçlerle ilişkilendiren dış kontrol odaklı bireyler çevresinde meydana gelen olayları değiştiremeyeceklerini düşünmektedirler (Solmuş, 2004: 197; Phares, 1976: 23).

İç kontrol odağına sahip bireyler kendilerine zor hedefler belirlemekte, bu hedeflere ulaşmak için çaba göstermekte ve tecrübelerinden ders çıkarmaktadırlar. Diğer taraftan dış kontrol odağına sahip bireyler ise yaşadıkları olayların şans faktörüne bağlı olduğuna inandıkları için çaba sarf etme eğiliminde değildirlere (Bernardi, 2001).

2.3.Girişimcilik Niyeti

Bilim ve teknolojinin hızlı şekilde gelişmesi toplumun yapısını değiştirmektedir. Bunun bir parçası olan girişimcilik ekonomik fayda sağlayıp toplumda fark yaratıcı bir unsur olmaktadır. Bu fark bireyin kendi girişimcilik yeteneğini ortaya çıkararak üretkenlik sağlamasıyla topluma ekonomik bir girdi sağlamaktadır (Arslan, 2002: 2). Aynı zamanda bağlı bulunduğu toplumun beklentilerinin öncelikli olduğunu savunan bireyler için girişimcilik niyeti daha kuvvetlidir (Çarıkcı & Koyuncu, 2010: 16)

Ekonomik gelişmişliği belirleyen temel unsurlar; doğal kaynaklar, sermaye, iş gücü ve girişimciliktir. Bugünün etkili faktörü ise girişimciliktir. Çünkü sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişte fiziki unsurların ekonomik çıktıları azalırken, fikirselleşmiş emeğin ekonomik değeri artmıştır (Balaban ve Özdemir, 2008: 134). Girişimcilik; kaynaklar hakkında öngöründe bulunmak, yapılacak işi planlamak, gereken kaynakları temin ederek girdileri işleyip karlılık temelinde tüketicilere sunma becerisine sahip olmak şeklinde ifade edilmektedir (Bozkurt, 2006: 94). Girişimci ise, ürün ve hizmet üretmek için kar ve zararı göze alıp sermayeyi yatırıma dönüştüren kişidir (Küçük, 2005).

Girişimcilik niyeti; kendi başına veya bir grubun parçası olarak iş kurma niyeti, bunu ne kadar arzuladığı ve girişimci gayretler gösterme eylemine olan bağlılık şeklinde ifade edilmiştir (Krueger, 1993; Krueger & Carsrud, 1993; Krueger vd., 2000). Girişimcilik niyeti, girişimin gerçekleşmesinde önemli bir öncüdür (Abraham ve Sheeram, 2003: 496). Girişimcilik niyetinin anlaşılması için, bireyin kendi işini kurmasında ve girişimci olmasında onu motive eden faktörlerin neler olduğunun ortaya konması gerekmektedir (Şeşen ve Basım, 2012: 22). Girişimcilik niyeti bireyde doğuştan gelse dahi bunun ortaya çıkarılması ve geliştirilip yönlendirilmesi gerekmektedir. Girişimcilik niyetinin oluşmasında; ülkenin ekonomik yapısı, bölgesel ve çevresel unsurlar, kişilik özellikleri, mesleki eğitim düzeyi gibi faktörler de etkili olmaktadır (Güreşçi, 2014: 27).

Günümüzde üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyetlerini ise, sermaye azlığı, ekonomik yapı, risk, yeterlilik, bilgi vb. faktörler etkilemektedir (Shinnar vd., 2009:154). Bu faktörlerin yanı sıra bireyin kişilik özelliklerindeki girişimcilik niyetini ve sürecini belirleyen önemli unsurlar olduğu söylenebilmektedir (Doğaner ve Altunoğlu, 2010: 104).

2.4. Araştırma Değişkenleri Arasındaki İlişki, Model ve Hipotezler

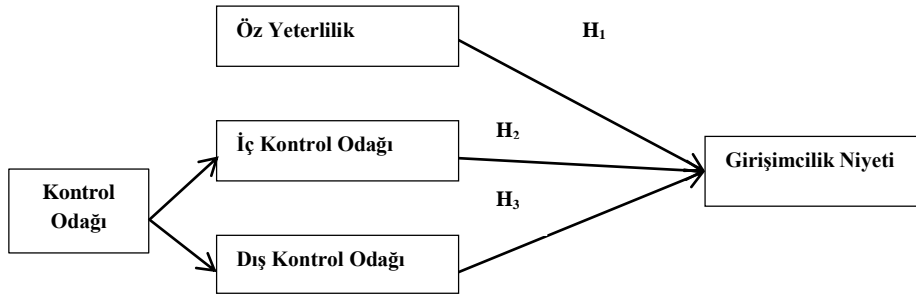
Kişilik özellikleri, bireylerin girişimcilik davranışını etkileyen birçok içsel ve dışsal faktör arasında temel bir faktör niteliğindedir. Bu bağlamda üzerinde durulması gereken kişisel kaynaklar arasında yer alan bir kavram da öz yeterliliklerdir. Değişen çevre koşullarında girişimcilerin görevlerinin yanı sıra öngörülemez durumlar ile mücadele edebilmek için yeteneklerine inanması da gerekmektedir (Baum & Locke, 2004). Krueger ve arkadaşları (2000) tarafından yapılan araştırmada öz yeterliliğin girişimciliği doğrudan etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan araştırma sonuçları öz yeterliliğin, girişimcilik davranışı ile pozitif yönlü ilişki içinde olduğunu göstermektedir (Krueger & Brazeal, 1994; Poon vd., 2006; Hmieleski & Corbett, 2008). Girişimcilik davranışlarının sergilenmesinde etkili olan öz yeterlilik girişimcilik niyetinin öncülü olarak nitelendirilmektedir (Boyd & Vozikis, 1994; Jung vd., 2001; Sequeira vd., 2007; Wilson vd., 2007; Zhao vd., 2005).

Girişimcilik niyetinin oluşmasında öncül olduğu düşünülen bir başka kişilik özelliği ise kontrol odağıdır (Hisrich & Peters, 2005). Özellikle elde ettikleri sonuçlara dair içsel atıfta bulunan, iç kontrol odağına sahip bireylerin arzu ettikleri sonuçlara ulaşmak için azimle çaba göstermeleri beklenmektedir. Diğer taraftan elde ettikleri sonuçlara dair dışsal atıfta bulunan, dış kontrol odağına sahip bireylerin ise davranışlarının etkisinin olmadığına inandıkları için pasif kalarak başarısız olacakları düşünülmektedir (Çetin, 2011: 75). Yapılan araştırmalar iç kontrol odağının girişimcilik niyetini artırdığını tespit etmiştir (Mazzarol vd., 1999; Chelariu vd., 2008)

Kişilik özelliklerinin yanında demografik değişkenlerin de girişimcilik niyetini etkilediği görülmektedir. Girişimcilik niyetinin cinsiyet, yaş (Crant, 1996), etnik köken, medeni durum, eğitim düzeyi, iş deneyimi ve din (Mazzarol vd., 1999) gibi bazı demografik değişkenler açısından farklılaştığı görülmektedir. Yapılan bazı araştırma sonuçları erkeklerin girişimcilik niyetinin kadınlardan daha fazla olduğunu göstermiştir (Kourilsky & Walstad, 1998; Ede vd., 1998; Wilson vd., 2004; Kristiansen & Indarti, 2004; Shinnar vd. 2009; Şeşen ve Basım, 2012). Geçmişte iş deneyimi yaşaması bireylerin girişimcilik niyetini artırmaktadır (Harris & Gibson, 2008). Diğer taraftan bireylerin aileleri ile ilgili birçok faktörün de girişimcilik niyetini etkilediği tespit edilmiştir (Basu & Virick, 2008). Ailesinin yüksek bir gelire sahip olması, bireylerin yeni girişimlerde bulunma düşüncesinde önemli derecede etkili olacaktır.

Literatür incelendiğinde yapılan araştırmaların, öz yeterlilik ve kontrol odağı boyutlarından iç kontrol odağının girişimcilik niyetinin öncülleri olduğu düşüncesini destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda oluşturulan araştırma modeli ve hipotezleri aşağıda gösterildiği şekildedir.

Şekil 1: Araştırma Modeli

H₁: Öz yeterlilik girişimcilik niyetini pozitif yönde ve anlamlı olarak etkilemektedir.

H₂: Kontrol odağı boyutlarından iç kontrol odağı girişimcilik niyetini pozitif yönde ve anlamlı olarak etkilemektedir.

H₃: Kontrol odağı boyutlarından dış kontrol odağı girişimcilik niyetini negatif yönde ve anlamlı olarak etkilemektedir.

H₄: Bireylerin girişimcilik niyeti cinsiyetlerine göre farklılaşmaktadır.

H₅: Bireylerin girişimcilik niyeti iş deneyimlerinin var olma durumuna göre farklılaşmaktadır.

H₆: Bireylerin girişimcilik niyeti ailelerinin gelir durumuna göre farklılaşmaktadır.

3.Araştırmanın Metodolojisi

Araştırmanın bu bölümünde ise araştırmanın amacı, önemi, evreni ve örnekleme hakkında bilgi verilerek veri toplama araçlarından bahsedilmiştir.

3.1.Araştırmanın Amacı ve Önemi

Ülkemizde istihdamın neredeyse tamamının girişimcilik faaliyetleriyle kurulan küçük ve orta büyüklükteki işletmeler tarafından sağlandığı yapılan araştırmalar ile ortaya konulmuştur. Bu sonuç dünyadaki diğer ülkelerle de paralellik göstermektedir. Bu bilgi doğrultusunda girişimcilik davranışlarının ülkemiz için hayati önem taşıdığı söylemek mümkündür. Demografik unsurların, kişisel özelliklerin ve sosyo-kültürel etmenlerin üzerinde etkili olduğu girişimcilik niyeti ise girişimcilik davranışlarının öncülü durumundadır. Dolayısıyla bu araştırmada, ülke ekonomisi için yüksek derecede öneme sahip olan girişimciliğin gerçekleşmesinde etkili olan girişimcilik niyeti araştırılmıştır. Bu araştırmanın temel amacı, öz yeterlilik ve kontrol odağının bireylerin girişimcilik niyeti üzerindeki etkisini tespit etmektir. Aynı zamanda demografik değişkenler açısından girişimcilik niyetinde bir fark olup olmadığını incelemektir. Bu amaç doğrultusunda ise potansiyel girişimci adayları olan işletme bölümü öğrencileri örnekleme olarak değerlendirilecektir.

3.2.Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini Dumlupınar Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümünde öğrenim gören 3. ve 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Ana kütle olarak 3. ve 4. sınıf İşletme Bölümü öğrencilerinin seçilmesinin sebebi, eğitim süreleri içinde girişimcilik ile ilgili temel dersler almaları ve bir anlamda potansiyel girişimci adayları olmalarıdır. Ayrıca eğitim alan bu öğrencilerin girişimcilik niyetlerinin düzeyini ve bu niyetin ne kadarının öz yeterlilik ve kontrol odağından kaynaklandığını keşfetme düşüncesi ve isteğidir. Tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak ulaşılan 308 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Yüz yüze görüşerek anket uygulanan 308 öğrenciden elde edilen veriler değerlendirildiğinde 26 anketin eksik, hatalı ve gerçeği yansıtan bir şekilde doldurulmadığı düşünüldüğü için analize dâhil edilmemiştir. Kalan 282 anket üzerinde SPSS 18 programı kullanılarak gerekli incelemeler yapılmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında oluşturulan anket yardımı ile veri toplama işlemi gerçekleştirilmiştir. İki ayrı bölümden oluşan anketin birinci bölümünde öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin sorular sorulmuş, ikinci bölümde ise öz yeterlilik, kontrol odağı ve girişimcilik niyetlerine ilişkin ölçekler kullanılmıştır. Kullanılan ölçeklerden ilki öz yeterliliği ölçmek için Jerusalem & Schwarzer (1981) tarafından geliştirilen Yeşilay (1996) tarafından Türkçeye uyarlanması yapılan toplam 10 ifadeden oluşan tek boyutlu öz yeterlilik ölçeğidir. İkinci olarak, Rotter'ın içsel- dışsal kontrol odağı (I-E Scale) ölçeği temel alınarak Mueller ve Thomas (2000) tarafından geliştirilen 10 maddeden oluşan iki boyutlu içsel-dışsal kontrol odağı ölçeği, Duygulu'nun (2004) çalışmasında Türkçe'ye aktarılan biçimiyle kullanılmıştır. Girişimcilik niyeti ölçeği ise Liñán & Chen (2009) ve tarafından geliştirilmiş, Şeşen & Basım (2012) tarafından Türkçe'ye uyarlanması yapılmış, tek boyutlu 6 maddeden oluşmaktadır. Katılımcılardan, kullanılan üç ölçekte belirtilen ifadelere 5'li Likert Ölçeği (1: Kesinlikle katılmıyorum, 2: Kesinlikle katılıyorum) üzerinde ne oranda katıldıklarını belirtmeleri istenmiştir.

4.Araştırma Bulguları

Araştırmanın bu bölümünde, katılımcılardan elde edilen verilerin frekans, açılımlı faktör, güvenilirlik, korelasyon, regresyon, t testi, Tek Yönlü Varyans (ANOVA) analizleri ile incelenmesi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilecektir.

4.1.Katılımcıların Demografik Özellikleri

Ankette katılımcıların demografik özelliklerini öğrenmek amacıyla sorulan 4 madde yer almaktadır. Araştırmaya katılan kişilerin yaş, cinsiyet, ailelerinin gelir durumu ve iş deneyimlerinin var olup olmadığına ilişkin sonuçlar Tablo 1'de detaylı olarak gösterilmektedir.

Tablo 1: Demografik Değişkenlere İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Cinsiyet	Sayı	%	Ailenin Gelir Durumu	Sayı	%
Erkek	136	48,2	2000 TL ve altı	83	29,4
Kadın	146	51,8	2001-3000 TL	99	35,1
Toplam	282	100,0	3001-4000 TL	46	16,3
İş Deneyimi Var mı?	Sayı	%	4001 TL ve üzeri	50	17,7
Evet	189	67,0	Kayıp Değer	4	1,4
Hayır	87	30,9	Toplam	282	100,0
Kayıp Değer	6	2,1	Yaş Grupları	Sayı	%
Toplam	282	100,0	22 ve altı	162	57,4

	23 ve üzeri	120	42,6
	Toplam	282	100,0

Tablo 1'e göre, araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımlarına bakıldığında; katılımcıların %48,2'sinin kadın, %51,8'inin erkek olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaş aralığı dağılımına bakıldığında; %57,4'ünün 22 yaş ve altı, %42,6'sının ise 23 ve üzeri yaş aralığında olduğu görülmüştür. Katılımcıların ailelerinin gelir dağılımına bakıldığında; %29,4'ünün 2000 TL ve altı, %35,1'inin 2001-3000 TL aralığında, %16,3'ünün 3001-4000 TL aralığında, %17,7'sinin de 4001 TL ve üzeri aralığındaki gelir grubunda yer aldığı görülmektedir. Ayrıca iş deneyimlerinin olup olmaması durumuna bakıldığında ise; %67'sinin Evet cevabı verdiğini, %30,9'unun Hayır cevabı verdiğini, %2,1'lik kısmın ise herhangi bir cevap vermediği görülmüştür. Demografik değişkenlere ilişkin tanımlayıcı istatistik sonuçlarına genel olarak bakıldığında, araştırma katılan öğrencilerin çoğunun kadın, 22 yaş ve altı, ailesinin gelir durumu 3000 TL ve altında ve iş deneyimlerinin olduğu görülmektedir.

4.2.Faktör ve Güvenilirlik Analizine İlişkin Bulgular

Öz Yeterlilik Ölçeği Faktör Analizi: Ölçeğin geçerliliğini kanıtlamak amacıyla yapılan açıklayıcı faktör analizi sonucunda Kaiser-Olkin-Mayer (KMO) değerinin 0,83 olduğu tespit edilmiştir. Bu değer 0,5'in üstünde olması örneklem büyüklüğünün faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. Aynı şekilde, Bartlett küresellik testi (Yaklaşık =438,342) değerine göre değişkenler arası ikili korelasyon katsayılarının istatistiksel olarak anlamlı ($p<0,001$) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Faktör analizi sonucunda birden fazla faktöre yüklenen ve düşük faktör yüklerine sahip olan 4 ifade analiz dışı bırakılmıştır. Elde edilen faktör yükleri Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2: Öz Yeterlilik Faktör Analizi Sonuçları

Soru No:	Öz Yeterlilik	F1
2	Beklenmedik durumlarda nasıl davranmam gerektiğini her zaman bilirim.	,675
4	Ne olursa olsun, sorunların üstesinden gelirim.	,747
5	Zor sorunların çözümünü eğer gayret edersem her zaman bulurum.	,734
7	Bir sorunla karşılaştığım zaman onu halledebilmeye yönelik birçok fikirlerim vardır.	,735
8	Güçlükleri soğukkanlılıkla karşılarım, çünkü yeteneklerime her zaman güvenebilirim.	,663
10	Her sorun için bir çözümlüm vardır.	,689
Açıklanan Toplam Varyans(%)		50,119

Tablo 2'de faktör analizinin sonucunda ortaya çıkan tek faktörlü yapının toplam açıklanan varyansı %50,119'dur. Tek faktörlü bir yapıya sahip olan öz yeterlilik değişkeni içinde yer alan ifadelerin sahip oldukları faktör ağırlıkları Tablo 2'de görüldüğü gibidir. Ölçeğin güvenilirlik (iç tutarlılık) katsayısı ise 0,799 olarak bulunmuştur. Ölçeğin açıklanan varyansının ve güvenilirlik katsayısının kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmektedir.

Kontrol Odağı Ölçeği Faktör Analizi: Ölçeğin geçerliliğini kanıtlamak amacıyla yapılan açıklayıcı faktör analizi sonucunda Kaiser-Olkin-Mayer (KMO) değerinin 0,72 olduğu tespit edilmiştir. Bu değer 0,5'in üstünde olması örneklem büyüklüğünün faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. Aynı şekilde, Bartlett küresellik testi (Yaklaşık =356,523) değerine göre değişkenler arası ikili korelasyon katsayılarının istatistiksel olarak anlamlı ($p<0,001$) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Faktör analizi sonucunda birden fazla faktöre yüklenen ve düşük faktör yüklerine sahip olan 2 ifade analiz dışı bırakılmıştır. Elde edilen faktör yükleri Tablo 3'de gösterilmektedir.

Tablo 3: Kontrol Odağı Faktör Analizi Sonuçları

Soru No:	Kontrol Odağı	F1	F2
9	Yaşamımı kontrol ettiğime inanırım.	,738	
4	Yaşamım kendi faaliyetlerim (hareketlerim) tarafından belirlenir.	,723	
7	Hayatımdaki başarı çoğunlukla (genellikle) benim yeteneğime dayanır.	,714	
5	Ne istiyorsam gerçekleşir, çünkü gerçekleşmesini istediğim şeyler için çok çalışırım.	,679	
3	Ne istiyorsam gerçekleşir, çünkü şanslıyım.		,722
6	Benim için o kadar kapsamlı bir plan yapmak gereksizdir, çünkü dönüp duran şeyler bir kötü kader meselesidir.		,714
2	Hayatımın büyük bir kısmı tesadüfen gelişen olaylar tarafından kontrol edilir.		,694
10	İşteki başarı genellikle bir şans meselesidir.		,663
Faktörün Açıkladığı Varyans Yüzdesi:		26,474	24,863
Açıklanan Toplam Varyans(%)		51,337	

Tablo 3'de faktör analizinin sonucunda ortaya çıkan faktörler ve bu faktörlerin toplam varyansın ne kadarını açıkladığı görülmektedir. Buna göre, 1. faktör varyansın %26,474'ünü ve 2. faktör 24,863'ünü açıklamaktadır. Ölçeğin kontrol odağını iki faktörlü olarak açıklama düzeyi ise %51,337 dir. Literatürde iç kontrol odağı olarak tanımlanan faktör 1 ve dış kontrol odağı olarak isimlendirilen faktör 2 değişkenleri içinde yer alan ifadelerin sahip

oldukları faktör ağırlıkları Tablo 3’de görüldüğü gibidir. Ölçekteki faktörlerin güvenilirlik (iç tutarlılık) katsayıları ise sırasıyla; iç kontrol odağı: 0, 688 ve dış kontrol odağı: 0, 657 olarak bulunmuştur. Ölçeğin açıklanan varyanslarının ve güvenilirlik katsayılarının kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmektedir.

Girişimcilik Niyeti Ölçeği Faktör Analizi: Ölçeğin geçerliliğini kanıtlamak amacıyla yapılan açıklayıcı faktör analizi sonucunda Kaiser-Olkin-Mayer (KMO) değerinin 0,88 olduğu tespit edilmiştir. Bu değer 0,5’in üstünde olması örneklem büyüklüğünün faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. Aynı şekilde, Bartlett küresellik testi (Yaklaşık =1461,498) değerine göre değişkenler arası ikili korelasyon katsayılarının istatistiksel olarak anlamlı ($p<0,001$) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Analiz sonucunda herhangi bir ifade çıkarma işlemi yapılmadan 6 ifadeli tam ölçek ile değerlendirmeler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen faktör yükleri Tablo 4’de gösterilmektedir.

Tablo 4: Girişimcilik Niyeti Faktör Analizi Sonuçları

Soru No:	Girişimcilik Niyeti	F1
1	Bir girişimci olarak her şeyi yapmaya hazırım.	,722
2	Profesyonel olarak hedefim, bir girişimci olmaktır.	,833
3	Kendi işimi kurmak ve sürdürmek için her türlü çabayı göstereceğim.	,864
4	Gelecekte bir iş kurma konusunda kararlıyım.	,891
5	Ciddi anlamda kendi işimi kurmayı düşünüyorum.	,904
6	Bir gün kendi işimi kurma konusunda ciddi niyetlerim var.	,907
Açıklanan Toplam Varyans(%)		73,267

Tablo 4’de faktör analizinin sonucunda ortaya çıkan tek faktörlü yapının toplam açıklanan varyansı %73,267’dir. Tek faktörlü bir yapıya sahip olan girişimcilik niyeti değişkeni içinde yer alan ifadelerin sahip oldukları faktör ağırlıkları Tablo 4’de görüldüğü gibidir. Ölçeğin güvenilirlik (iç tutarlılık) katsayısı ise 0,926 olarak bulunmuştur. Ölçeğin açıklanan varyansının ve güvenilirlik katsayısının kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmektedir.

Araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilirliği Cronbach Alpha katsayısı kullanılarak test edilmiştir. Bu araştırmada kullanılan değişkenlere ait güvenilirlik değerleri Tablo 5’de gösterilmektedir.

Tablo 5: Ölçeklere İlişkin Güvenilirlik Analizi Sonuçları

ÖLÇEKLER	SORU SAYISI	ALFA KATSAYILARI(α)
Öz yeterlilik	6	,799
İç Kontrol Odağı	4	,688
Dış Kontrol Odağı	4	,657
Girişimcilik Niyeti	6	,926

Tablo 5 incelendiğinde ölçeklerin güvenilirliklerinin sosyal bilimler açısından kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmektedir.

4.3.Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında kullanılan değişkenlerin arasındaki ilişkileri belirleyebilmek amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır. Bu bağlamda, öz yeterlilik, kontrol odağı ve girişimcilik niyeti arasındaki ilişkileri gösteren korelasyon matrisi, her bir değişkene ait standart sapma ve ortalama değerleri de Tablo 6’da gösterilmektedir.

Tablo 6: Betimleyici İstatistikler ve Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	Ort.	S.S.	Öz yeterlilik	İç Kontrol Odağı	Dış Kontrol Odağı	Girişimcilik Niyeti
Öz yeterlilik	3,78	0,649	1	,518**	-,084	,441**
İç Kontrol Odağı	3,55	0,703		1	-,114	,333**
Dış Kontrol Odağı	2,59	0,827			1	-,104
Girişimcilik Niyeti	3,67	0,986				1

* $p<0,05$; ** $p<0.01$ düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 6 incelendiğinde katılımcıların öz yeterlilik puan ortalamaları 3,78 ($ss=0,649$), iç kontrol odağı puan ortalamaları 3,55 ($ss=0,703$), dış kontrol odağı puan ortalamaları 2,59 ($ss=0,827$), girişimcilik niyeti puan ortalamaları 3,67 ($ss=0,986$) olduğu görülmektedir. Değişkenler arasındaki korelasyon değerlerine bakıldığında ise girişimcilik niyetinin öz yeterlilik ($r=0,441$, $p<0,01$) ve iç kontrol odağı ($r=-0,333$, $p<0,01$) ile pozitif yönde istatistiki olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülürken, girişimcilik niyeti ile dış kontrol odağı ($r=-0,104$, $p>0,05$) arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Bu sonuçlara göre yüksek öz yeterliliğe ve iç kontrol odağına sahip bireylerin girişimcilik niyetlerinin daha yüksek olacağını söylemek mümkündür. Dış kontrol odağına sahip bireylerin ise girişimcilik faaliyetlerinde bulunmaya cesaret edemedikleri ve girişimcilik niyetine sahip olmadıklarını söyleyebiliriz.

4.4. Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Öz yeterlilik ve kontrol odağı boyutlarının girişimcilik niyeti üzerindeki etkisini belirleyebilmek için iki regresyon modeli kurularak araştırma doğrultusunda belirlenen hipotezler (H_1 , H_2 , H_3) test edilmiştir.

Öz yeterliliğin girişimcilik niyeti üzerindeki etkisini tespit etmek amacıyla Enter yöntemi kullanılarak basit doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen bulgular Tablo 7’de gösterilmektedir.

Tablo 7: Öz Yeterlilik ve Girişimcilik Niyeti Arasındaki Etkileşimi İnceleyen Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonucu

Model	R	R ²	S.H.	F	p	
1	0,441	0,169	0,901	56,946	0,000	
Model		B	S.H.	Beta	t	p
1	Sabit Terim	1,322	0,316	-	4,189	0,000
	Öz yeterlilik	0,623	0,083	0,441	7,546	0,000

Bağımlı Değişken: Girişimcilik Niyeti

Tablo 7’de yer alan sonuçlara bakıldığında modelin $p < 0,01$ düzeyinde anlamlı ($F=56,946$; $p=,000$) olduğu ve öz yeterliliğin girişimcilik niyetinin %16,9’unu açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır. β değerine baktığımızda öz yeterliliğin ($\beta=0,623$, $p < 0,01$) girişimcilik niyetini pozitif yönde, anlamlı olarak etkilediği görülmektedir. Diğer bir ifadeyle öz yeterlilikteki bir birimlik artış girişimcilik niyetinde 0,623’lük bir artışa neden olmaktadır. Bu sonuca göre “Öz yeterlilik girişimcilik niyetini pozitif yönde ve anlamlı olarak etkilemektedir.” olarak ifade edilen H_1 hipotezi desteklenmektedir.

Kontrol odağı boyutlarının girişimcilik niyeti üzerindeki etkisini tespit etmek amacıyla Forward Selection yöntemi kullanılarak çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon modelinde yer alan değişkenler arasında oto korelasyon olmadığı Durbin-Watson katsayısının 1,80 çıkmasıyla görülmektedir.

Tablo 8: Kontrol Odağı Boyutları ve Girişimcilik Niyeti Arasındaki Etkileşimi İnceleyen Çoklu Regresyon Analizi Sonucu

Model	R	R ²	S.H.	F	p		
1	0,333	0,111	0,932	34,869	0,000		
Model		B	S.H.	Beta	t	p	D-W
1	Sabit Terim	2,012	0,286	-	7,032	0,000	1,801
	İç kontrol odağı	0,466	0,079	0,333	5,905	0,000	

Bağımlı Değişken: Girişimcilik Niyeti

Tablo 8’de yer alan sonuçlara bakıldığında modelin $p < 0,01$ düzeyinde anlamlı ($F=34,869$; $p=,000$) olduğu ve iç kontrol odağının girişimcilik niyetinin %11,1’ini açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır. β değerine baktığımızda iç kontrol odağının ($\beta=0,466$, $p < 0,01$) girişimcilik niyetini pozitif yönde anlamlı olarak etkilediği görülmektedir. Başka bir ifadeyle iç kontrol odağındaki bir birimlik artış girişimcilik niyetinde 0,466’lık bir artışa neden olmaktadır. Diğer taraftan dış kontrol odağının ($\beta=-0,067$, $p > 0,05$) girişimcilik niyeti üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre “Kontrol odağı boyutlarından iç kontrol odağı girişimcilik niyetini pozitif yönde ve anlamlı olarak etkilemektedir.” olarak ifade edilen H_2 hipotezi desteklenirken, “Kontrol odağı boyutlarından dış kontrol odağı girişimcilik niyetini negatif yönde ve anlamlı olarak etkilemektedir.” olarak ifade edilen H_3 hipotezi desteklenmemiştir. Araştırma örneklemini kendilerini iç kontrol odağına sahip bireyler olarak nitelendirdikleri için iç kontrol odağı girişimcilik niyetini anlamlı olarak etkilerken dış kontrol odağı ise girişimcilik niyetini etkilememektedir.

4.5. Fark Testlerine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin demografik özelliklerinin girişimcilik niyetlerinde nasıl bir farklılığa yol açtığını tespit etmek amacıyla oluşturulan H_4 , H_5 ve H_6 hipotezlerini test etmek amacıyla T Testi ve Tek Yönlü Varyans (ANOVA) analizi yapılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet ve iş deneyimi durumlarına göre girişimcilik niyetlerinde farkın var olup olmadığına yönelik yapılan T testi sonuçları Tablo 9’ da gösterilmektedir.

Tablo 9: Katılımcıların Cinsiyet ve İş Deneyimlerine İlişkin T Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	Ort.	S.S.	t	p
Girişimcilik Niyeti	Kadın	146	3,42	0,975	-4,430	0,000**
	Erkek	136	3,93	0,933		
	İş deneyimi	N	Ort.	S.S.	t	p
Girişimcilik Niyeti	Evet	189	3,72	1,000	0,992	0,322
	Hayır	87	3,59	0,914		

N: Birim Sayısı, Ort: Aritmetik Ortalama, S.S: Standart Sapma, ** $p < 0,01$

T testi sonuçları değerlendirildiğinde cinsiyet ($p:0,00$; $p<0,01$) açısından anlamlı bir farklılığın olduğu ancak iş deneyimi durumlarına ($p:0,32$; $p>0,05$) göre anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre erkek katılımcıların girişimcilik niyetinin kadın katılımcılardan daha fazla olduğu söylenebilmektedir. Analiz sonuçları doğrultusunda “Bireylerin girişimcilik niyeti cinsiyetlerine göre farklılaşmaktadır.” olarak ifade edilen H_4 hipotezi desteklenirken, “Bireylerin girişimcilik niyeti iş deneyiminin var olma durumuna göre farklılaşmaktadır.” olarak ifade edilen H_5 hipotezi desteklenmemiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin gelir durumlarına göre girişimcilik niyetlerinde farkın var olup olmadığına yönelik yapılan Tek Yönlü Varyans (ANOVA) analizi sonuçları Tablo 10’ da gösterilmektedir.

Tablo 10: Katılımcıların Ailelerinin Gelir Durumlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

	Ailenin Gelir durumu	N	Ort.	S.S.	F	p
Girişimcilik Niyeti	2000 ve altı	83	3,63	0,978	0,806	0,491
	2001-3000	99	3,69	0,995		
	3001-4000	46	3,53	0,914		
	4001 ve üzeri	50	3,84	1,061		
	Toplam	278	3,67	0,988		

N: Birim Sayısı, Ort: Aritmetik Ortalama, S.S: Standart Sapma

ANOVA analizi sonuçları değerlendirildiğinde ailelerinin gelir durumlarına ($p:0,49$; $p>0,05$) göre anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Analiz sonuçları doğrultusunda “Bireylerin girişimcilik niyeti ailelerinin gelir durumuna göre farklılaşmaktadır.” olarak ifade edilen H_6 hipotezi desteklenmemiştir.

5.Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmanın temel amacı öz yeterlilik ve kontrol odağının bireylerin girişimcilik niyeti üzerindeki etkisini tespit etmektir. Bu doğrultuda, ülke ekonomileri için büyük öneme sahip olan girişimcilik faaliyetlerine yönlendirilmesi gereken, potansiyel girişimci adayları olan işletme bölümü öğrencileri örneklem olarak tercih edilmiştir. Elde edilen sonuçlar, öz yeterliliklerinin ve iç kontrol odağı inancının girişimcilik niyetinin öncülleri olduğunu ve cinsiyet açısından girişimcilik niyetinin farklılaştığını göstermektedir.

Betimleyici istatistiklere bakıldığında öğrencilerin öz yeterliliklerinin yüksek, iç kontrol odağı inancına sahip ve girişimcilik niyeti içinde oldukları görülmektedir. Korelasyon analizi sonuçlarına göre öğrencilerin girişimcilik niyetinin öz yeterlilik ve iç kontrol odağı inancı ile istatistiki açıdan anlamlı ve pozitif yönlü ilişki içinde iken dış kontrol odağı inancı ile istatistiki açıdan anlamlı bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuç değerlendirildiğinde öz yeterliliği yüksek olan ve iç kontrol odağı inancına sahip bireylerin girişimcilik niyetlerinin artacağı söylenebilmektedir.

Regresyon analizi sonuçlarına bakıldığında ise, öz yeterlilik ve kontrol odağı boyutlarından iç kontrol odağının girişimcilik niyetini pozitif yönde etkilediği görülmektedir. Bulgular incelendiğinde öz yeterliliğin ($R^2: \%16$) girişimcilik niyetini açıklama oranının daha yüksek olduğu, kontrol odağı ile karşılaştırıldığında girişimcilik niyetinin oluşmasında daha önemli bir öncül olduğu söylenebilmektedir. Başka bir ifadeyle, sahip olduğu beceriler ile her şeyin üstesinden gelebileceğine inanan öz yeterliliği yüksek öğrencilerin girişimci olmak için çaba gösterdiği görülmektedir. Bununla birlikte yaşadığı olayların sonuçlarına dair içsel atıfta bulunan öğrencilerinde girişimcilik niyetlerinin yüksek olduğu söylenebilmektedir. Literatür incelendiğinde ise yapılan araştırmalar ile paralellik gösteren sonuçlar elde edildiği görülmektedir (Boyd & Vozikis, 1994; Mazzarol vd., 1999; Jung vd., 2001; Sequeira vd., 2007; Wilson vd., 2007; Zhao vd., 2005; Chelariu vd., 2008).

Demografik faktörler açısından herhangi bir farklılığın olup olmadığını tespit etmek için yapılan t Testi ve Tek Yönlü Varyans analizi sonuçlarında iş deneyimi ve ailenin gelir durumu açısından anlamlı bir farklılığın olmadığı, ancak cinsiyet açısından anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Cinsiyet açısından çıkan farklılık daha önce yapılan araştırmalar ile paralellik göstermektedir. Sonuçlar değerlendirildiğinde erkeklerin kadınlardan daha fazla girişimcilik niyeti içinde olmasının ülkemizin ataerkil yapısından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Ayrıca erkeklerin kişilik özelliklerine bakıldığında risk almaktan korkmayan, cesaretli ve daha fazla başarıya güdüsüne sahip olduğunu söyleyebiliriz. Daha önce yapılan araştırmalarda da bu bulguyu destekler nitelikte sonuçlar elde edilmiştir (Kourilsky & Walstad, 1998; Ede vd., 1998; Wilson vd., 2004; Kristiansen & Indarti, 2004; Shinnar vd. 2009; Şeşen & Basım, 2012). Ailenin gelir durumuna ve iş deneyiminin var olma durumuna göre de girişimcilik niyetinin farklılık göstereceği düşünülmüştür. Ancak bu araştırma kapsamında incelenen örneklem açısından anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Bu durumun aksine yapılan bazı araştırmalarda iş deneyiminin ve ailenin gelir durumunun girişimcilik niyetini pozitif yönde etkilediği tespit edilmiştir (Harris & Gibson, 2008; Basu & Virick, 2008).

Tüm bu bulgular doğrultusunda örneklem olarak incelenen işletme bölümü öğrencilerinin öz yeterliliği yüksek ve iç kontrol odağına sahip bireyler olduklarını ve bu iki önemli değişkenin öğrencilerin girişimcilik niyetlerini artırdığını söyleyebiliriz. Girişimcilik niyetini daha fazla artması sağlanarak girişimci sayısının artması için üniversitenin verilen girişimcilik eğitiminin düzenlenerek içeriğinin genişletilmesi gerektiği düşünülmektedir. Öğrencilerin öz yeterlilik düzeylerini artırmak için öz yeterlilik geliştirme ve yönetme eğitimi verilmelidir. Yeteneklerine güvenen ve yaşadıklarını kendi davranışları ile değiştirebileceğini düşünen bireylerin girişimcilik faaliyetlerinde bulunma istekleri artacaktır. Ayrıca öğrencilerin girişimcilik niyetlerini artırmak için seminerler düzenlenmeli ve girişimciler ile öğrenciler bir araya getirilerek güdülenmeleri sağlanmalıdır.

Bu araştırmanın en önemli kısıtı tek bir üniversiteden ve sadece işletme bölümünden elde edilen verilerin analiz edilmesi ile birtakım sonuçlara ulaşılmasıdır. Bu durumun, sonuçları genele yayma noktasında bazı sınırlara neden olabileceği düşünülmektedir. Girişimcilik niyeti ile ilgili çalışma yapacak araştırmacıların farklı üniversiteler ve bölümleri örneklem olarak tercih etmeleri ve karşılaştırmalı analizler yapmaları bu kısıtı ortadan kaldırma noktasında faydalı olabilecektir. Bunun yanında, girişimcilik niyeti üzerinde etkili olan psikolojik, kişisel ve çevresel diğer değişkenler araştırılarak farklı araştırmalar yapılabilir. Böylece, günden güne daha önemli hale gelen girişimcilik konusu ile birlikte bu araştırmanın temelini oluşturan girişimcilik niyeti kavramının daha ayrıntılı bir şekilde incelenmesi mümkün olabilecektir.

Kaynakça

- Abraham, C., & Sheeran, P. (2003). Acting on intentions: The role of anticipated regret, *British Journal of Social Psychology*, 42, 495-511.
- Arslan, K. (2002), Üniversiteli gençlerde mesleki tercihler ve girişimcilik eğilimleri. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 6, 1-11.
- Balaban, Ö., & Özdemir, Y. (2008), Girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi: Sakarya üniversitesi İİBF örneği. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 3(2), 133-147.
- Bandura, A. (1995). *Self-Efficacy in changing societies*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: Freeman.
- Bandura, A. (2002). Growing primacy of human agency in adaptation and change in the electronic era, *European Psychologist*, 7 (1), 2-16.
- Basu, A., & Virick, M. (2008). Assessing Entrepreneurial Intentions Amongst Students: A Comparative Study, *Peer Reviewed Papers*, 79-86.
- Baum, J. R., & Locke, E. A. (2004). The relation of entrepreneurial traits, skill, and motivation to subsequent venture growth. *Journal of Applied Psychology*, 89(4), 587-598.
- Bernardi, R. A. (2001). A theoretical model for the relationship among stress, locus of control and longevity. *Business Forum*, 26, 27-33.
- Boyd, N.G., & Vozikis, G. S. (1994). The influence of self-efficacy on the development of entrepreneurial intentions and actions. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 63-75.
- Bozkurt, Ö. (2006). Girişimcilik eğiliminde kişilik özelliklerinin önemi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 1(2), 93-111.
- Buergin, A. O. (1998). Differences between Swiss Entrepreneurs and Swiss Managers in Brain Dominance, Achievement Motivation, and Locus of Control. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Walden University. Applied Management and Decision Sciences.
- Chelariu, C., Brashear, T. G., Osmonbekov, T., & Zait, A. (2008). Entrepreneurial propensity in a transition economy: Exploring micro-level and meso-level cultural antecedents. *Journal of Business & Industrial Marketing*, 23(6), 405-415.
- Crant, J. M. (1996). The proactive personality scale as a predictor of entrepreneurship intention. *Journal of Small Business Management*, 34(3), 42-49.
- Çarıkcı, İ. H., & Koyuncu, O. (2010) Bireyci-toplumcu kültür ve girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(3), 1-18.
- Çetin, F. (2011). Örgüt içi girişimcilikte öz yeterlilik algısı ve kontrol odağının rolü. *Business and Economics Research Journal*, 2(3), 69-85.

- Doğaner, M., & Altunoğlu, A. E. (2010). Adnan Menderes Üniversitesi Nazilli İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü öğrencilerinin girişimcilik eğilimi. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 103-110.
- Duygulu, E. (2004). *Değerler, algılanan kurumsal görünüm ve girişimcilik yönelimi ilişkisi*. 12. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi, 27–29 Mayıs. İİBF İşletme Bölümü, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Ede, F.O., Panigrahi, B., & Calcich, S. E. (1998). African American students' attitudes toward entrepreneurship education. *Journal of Education for Business*, 73(5), 291-296.
- Güreşçi, E. (2014), Girişimcilik eğilimi üzerine bir araştırma: İspir Hamza Polat MYO örneği, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 9(1), 23-38
- Harris, M. L., & Gibson, S. G. (2008). Examining the entrepreneurial attitudes of US Business Students. *Education & Training*, 50(7), 568-581.
- Hisrich, R. D., Peters, M. P., & Shepherd, D. A. (2005). *Entrepreneurship International Edition (Sixth Edition)*. New York: McGraw-Hill.
- Hmieleski, K. M., & Corbett, A. C. (2008). The contrasting interaction effects of improvisational behavior with entrepreneurial self-efficacy on new venture performance and entrepreneur work satisfaction. *Journal of Business Venturing*, 23, 482-496.
- Jerusalem, M., & Schwarzer, R. (1981). *Self-Efficacy as resource theory in stress appraisal process*. (Ed.) R. Schwarzer, *Self-Efficacy: Thought control of action* (s.195-213). Washington DC: Hemisphere.
- Jung, D. I., Ehrlich, S. B., De Noble, A. F., & Baik, K. B. (2001). Entrepreneurial self-efficacy and its relationship to entrepreneurial action: A comparative study between the US and Korea. *Management International*, 6(1), 41–55.
- Kourilsky, M. L., & Walstad, W. B. (1998). Entrepreneurship and female youth: Knowledge, attitude, gender differences, and educational practices. *Journal of Business Venturing*, 13(1), 77-88.
- Kristiansen, S., & Indarti, N. (2004). Entrepreneurial intention among Indonesian and Norwegian students. *Journal of Enterprising Culture*, 12(1), 55-78.
- Krueger, N. F. (1993). The impact of prior entrepreneurial exposure on perceptions of new venture feasibility and desirability. *Entrepreneurship: Theory and Practice*, 18(1), 5-22.
- Krueger, N. F., & Brazeal, D. V. (1994). Entrepreneurial potential and potential entrepreneurs. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 91-104.
- Krueger, N. F., & Carsrud, A. L. (1993). Entrepreneurial intentions: Applying the theory of planned behavior, *Entrepreneurship & Regional Development*, 5, 315-330.
- Krueger, N. F., Reilly, M. D., & Carsrud, A. L. (2000). Competing models of entrepreneurial intentions. *Journal of Business Venturing*, 15(5), 411-432.
- Küçük, O. (2005). *Girişimcilik ve küçük işletme yönetimi*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Küçükkaragöz, H. (1998). *İlkokul öğretmenlerinde kontrol odağı ve öğrencilerin kontrol odağı oluşumuna etkileri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi SBE: İzmir.
- Liñán, F., & Chen, Y. W. (2009). Development and cross-cultural application of a specific instrument to measure entrepreneurial intentions. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 33(3), 119-144.
- Luszczynska, A., Mohamed, N.E., & Schwarzer, R. (2005). Self-Efficacy and social support predict benefit finding 12 months after cancer surgery: The mediating role of coping strategies. *Psychology, Health & Medicine*, 10(4), 365-375.
- Luthans, F., Youssef, C. M., & Avolio, B. J. (2006). *Psychological capital: Developing the human competitive edge*. Oxford University Press.
- Mazzarol, T., Volery, T., Doss, N., & Thein, V. (1999). Factors Influencing Small Business Start-Ups. *International Journal of Entrepreneurial Behavior and Research*, 5(2), 48-63.
- Mueller, S. L., & Thomas, A. S. (2000). Culture and entrepreneurial potential: A nine country study of locus of control and innovativeness, *Journal of Business Venturing*, 16, 51–75.
- Phares, J. E. (1976). *Locus of control in personality*. General Learning Press: New Jersey.

- Poon, J. M. L., Ainuddin, R. A., & Junit, S. H. (2006). Effects of self-concept traits and entrepreneurial orientation on firm performance. *International Small Business Journal*, 24(1), 61-82.
- Rotter, J. B. (1966). Generalized expectancies for internal and external control of reinforcement. *Psychological Monographs*, 80, 1-28.
- Sequeira, J., Mueller, S. L., & McGee, J. E. (2007). The influence of social ties and self-efficacy in forming entrepreneurial intentions and motivating nascent behavior. *Journal of Developmental Entrepreneurship*, 12(3), 275-293.
- Shinnar, R., Pruett, M., & Toney, B., (2009). Entrepreneurship education: Attitudes across campus. *Journal of Education for Business*, 84(3), 151-159.
- Solmuş, T. (2004). İş yaşamı, denetim odağı ve beş faktörlük kişilik modeli. *Türk Psikoloji Bülteni*, 10, 196-205.
- Strauser, D. R., Ketz, K., & Keim, J. (2002). The relationship between self-efficacy, locus of control and work personality. *Journal of Rehabilitation*, 68, 20-26.
- Şeşen, H., & Basım, H. N. (2012). Demografik faktörler ve kişiliğin girişimcilik niyetine etkisi: Spor bilimleri alanında öğrenim gören üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma, *Ege Akademik Bakış*, 12, 21-28.
- Wilson, F., Kickul, J., & Marlino, D. (2007). Gender, entrepreneurial self-efficacy, and entrepreneurial career intentions: implications for entrepreneurship education. *Entrepreneurship theory and practice*, 31(3), 387-406.
- Wilson, F., Marlino, D., & Kickul, D. (2004). Our entrepreneurial future: Examining the diverse attitudes and motivations of teens across gender and ethnic identity. *Journal of Developmental Entrepreneurship*, 9, 177-197.
- Yeşilay, A. (1996). Genelleştirilmiş öz yetki beklentisi. <http://userpage.fu-berlin.de/~health/turk.htm> (erişim tarihi: 25.10.2017).
- Yıldırım, F., & İlhan, İ. Ö. (2010). Genel öz yeterlilik ölçeği Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 21(4), 301-308
- Zhao, H., Seibert, S. E., & Hills, G. E. (2005). The mediating role of self-efficacy in the development of entrepreneurial intentions. *Journal of Applied Psychology*, 90(6), 1265-1272.